

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Katja Lehtonen

ALLE 3-VUOTIAIDEN ULKOPEDAGOGIIKKA
VAASAN PÄIVÄKODEISSA

Sosiaali- ja terveysala
2024

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Katja Lehtonen
Opinnäytetyön nimi	Alle 3-vuotiaiden ulkopedagogiikka Vaasan päiväkodeissa
Vuosi	2024
Kieli	suomi
Sivumäärä	31 + 2 liitettä
Ohjaaja	Heli Huhta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää Vaasan kaupungin suomenkielisten päiväkotien ulkopedagogiikkaa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmissä. Tässä työssä kartoitetaan varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiä ja kokemuksia ulkopedagogiikkaan liittyen sekä, miten se toteutuu. Ulkoympäristö on loistava oppimisympäristö pienille lapsille, mikä tarjoaa mahdollisuuksia pedagogiseen toimintaan. Ensimmäisessä kappaleessa kuvaillaan lyhyesti tutkimuksen taustaa ja tutkimusongelmaa sekä tutkimuksen tehtävää.

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat varhaiskasvatus, pedagogiikka, ulkoilu sekä ympäristö. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa aineisto on kerätty sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kyselyyn vastasi alle 3-vuotiaiden kanssa työskentelevät varhaiskasvatuksen opettajat Vaasan suomenkielisistä päiväkodeista.

Tutkimustuloksista selvisi, että varhaiskasvatuksen opettajat näkevät ulkopedagogiikan erittäin tärkeänä. Kyselyn tulosten perusteella alle 3-vuotiaille toteutetaan pedagogista ulkoilua useamman kerran viikossa tai ainakin kerran viikossa. Pedagogisen ulkoilun koettiin toteutuvan useimmiten retkillä, minkä aikana pystytään toteuttamaan suunniteltua toimintaa. Ulkopedagogiikan toteuttamista hankaloitavaksi tekijäksi todettiin aikuisten määrään vaikuttavat tekijät. Kehittämisideoina ilmeni konkreettisia ja toteutettavissa olevia ideoita ja ehdotuksia ulkopedagogiikan kehittämiseksi.

ABSTRACT

Author	Katja Lehtonen
Title	Outdoor Pedagogy for Children Under 3 Years in Vaasa Day-care Centres
Year	2024
Language	Finnish
Pages	31 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Heli Huhta

The purpose of this bachelor's thesis is to survey the outdoor pedagogy of Finnish-speaking daycare centres in the city of Vaasa in groups of children under 3 years. This bachelor's thesis surveys the views and experiences of early childhood education teachers regarding outdoor pedagogy and how it is implemented. The outdoor environment is a great learning environment for small children and it offers opportunities for pedagogical activities.

The key concepts of the bachelor's thesis are early childhood education, pedagogy, outdoor activities and the environment. The bachelor's thesis is a qualitative study in which the material has been collected using an electronic questionnaire. The questionnaire was answered by early childhood education teachers working with children under the age of 3 in Finnish-speaking daycare centres in Vaasa.

The research results revealed that early childhood education teachers see outdoor pedagogy as very important. Based on the results of the survey, pedagogical outdoor activities are implemented for children under 3 several times a week or at least once a week. Pedagogical outdoor activities were felt to take place most often during excursions, during which it is possible to carry out planned activities. Factors affecting the number of adults were found to make the implementation of outdoor pedagogy difficult. Concrete and easy-to-implement ideas were presented to develop outdoor pedagogics.

Keywords   early childhood education, pedagogy, outdoor activities, environment

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	VARHAISKASVATUS.....	10
	2.1 Alle 3-vuotiaat varhaiskasvatuksessa	10
	2.2 Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka.....	11
3	ULKOILU VARHAISKASVATUKSESSA	12
	3.1 Ulkoilmapedagogiikka.....	13
	3.2 Ulkoympäristö.....	14
	3.2.1 Fyysinen ympäristö	16
	3.2.2 Sosiaalinen ympäristö	16
4	TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITTEET	18
	4.1 Tutkimusongelma	18
	4.2 Aikaisemmat tutkimukset	19
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	20
	5.1 Tutkimusmenetelmä.....	20
	5.2 Tutkimuksen kohde.....	20
	5.3 Aineiston kerääminen	21
	5.4 Aineiston analyysi	21
	5.5 Eettiset näkökohdat	22
6	TUTKIMUSTULOKSET	23
	6.1 Ulkoilun pedagoginen toiminta	23
	6.2 Ulkopedagogiikkaa hankaloittavat tekijät	25
	6.3 Ympäristön käyttö.....	26
	6.4 Ulkopedagogiikan kehittäminen.....	27
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
8	POHDINTA.....	30

8.1 Opinnäytetyöprosessi	30
8.2 Jatkotutkimusaihe.....	31
LÄHTEET	32
LIITTEET	37

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Lapsi ja ympäristökokemukset 15

Taulukko 1. Ulkoilun pedagogisen toiminnan teemoittelu 23

Taulukko 2. Ulkopedagogiikkaa hankaloittavien tekijöiden teemoittelu 25

Taulukko 3. Ympäristön teemoittelu 26

Taulukko 4. Ulkopedagogiikan kehittämisen teemoittelu 27

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje

LIITE 2. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksessa ulkoilu on tärkeässä osassa lasten arkea. Päiväkotiarjessa ulkoilua tapahtuu yleisesti kahdesti päivässä, niin aamulla kuin iltapäivällä. Ulkoilun avulla lapset pääsevät tutustumaan pihaan ja sen lähiympäristöön, jotka mahdollistavat monipuolista pedagogista suunniteltua toimintaa. Ulkoilut ovat myös erityisen arvokkaita lasten fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta. Ulos mahtuu paljon ääntä ja vauhtia, joten ulkoilu tarjoaa loistavan ympäristön motoristen taitojen harjoitteluun ja monipuoliselle liikkumiselle (Ahonen & Roos 2021, 223).

Ahonen ja Roos (2021, 10) toteavat, että alle 3-vuotiaiden lasten pedagogiikka nähdään myös tärkeänä osana varhaiskasvatusta, mutta sen merkitystä joudutaan perustelemaan toistuvasti sekä opettajien osaamisen ajatellaan pääsevän paremmin oikeuksiinsa vasta isompien lasten ryhmissä. On kuitenkin todettu, että pienimmätkin lapset hyötyvät pedagogiikasta. Vaasan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) todetaan, että oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla.

Varhaiskasvatuksen oppimisen alueet kuvaavat pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Yksi näistä oppimisen alueista on ”tutkin ja toimin ympäristössäni”. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on antaa lapsille valmiuksia ymmärtää ympäristöään, sitä havainnoiden ja jäsentäen. Niin retket luonnossa kuin rakentaminen ympäristössä ja siellä tutkiminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatusta. (Opetushallitus 2022, 44-51.)

Opinnäytetyöni aiheena on ulkopedagogiikka ja tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen opettajilla on ulkopedagogiikkaan liittyen ja miten se toteutuu. Halusin nimenomaan rajata ja lähteä tutkimaan alle 3-vuotiaiden ulkopedagogiikkaa, koska heidän määränsä on kasvanut ja kasvaa edelleen varhaiskasvatuksessa sekä pedagogiikka on yleinen ja ajankohtainen aihe. Lisäksi

ulkona olo on iso osa päiväkodin arkea. Itselläni ei ollut aihetta rajatessani kokemusta työskentelystä alle 3-vuotiaiden lasten kanssa, joten koin saavani uutta näkemystä opinnäytetyöni kautta pedagogiseen ulkoiluun liittyen.

2 VARHAISKASVATUS

“Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9). Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatus määritellään suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaksi kokonaisuudeksi, jossa painotus on pedagogiikassa. Tavoitteena on muun muassa edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä varmistettava kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. (L13.7.2018/540.)

2.1 Alle 3-vuotiaat varhaiskasvatuksessa

Nykyään entistä suurempi osa lapsista aloittaa varhaiskasvatuksessa alle 3-vuotiaana. Ahonen ym. tuovat esille, että alle 3-vuotialla lapsilla on yhtä suuri oikeus varhaiskasvatukseen kuin vanhemmilla lapsilla. Lisäksi Helenius ym. kertovat, kuinka tutkimuksissakin tuodaan esille, kuinka lapset hyötyisivät varhaiskasvatuksesta, jos se aloitetaan alle 3-vuotiaana. Varhaislapsuutta pidetään intensiivisenä ja merkittävänä osana lapsen kehityksen ja oppimisen aikana. Lapsen ensimmäiset kolme vuotta on tärkeä ajanjakso, jolloin kehittyminen eri osa-alueilla on nopeaa (Ahonen ym. 2021, 24). Varhaiskasvatukseen osallistuminen ja sieltä saamaa tukea pidetään merkityksellisenä lapsen varhaisvuosien kehityksessä ja oppimisessa. (Vaikuttava varhaiskasvatus 2016, 11-13.)

Alle 3-vuotiaat ovat varhaiskasvatuksessa usein omana ryhmänään. Ryhmäkoot ovat suurentuneet ja ryhmissä voi olla eri-ikäisiä ja erilaisissa kehitysvaiheissa olevia lapsia aina vauvoista kolme vuotiaisiin. Tätä voidaan pitää suurena rikkautena lasten mallioppimisen ja itsenäistymisen näkökulmasta. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Siren-Tiusanen 2001, 65.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan lasten ikä ja kehitys tulee ottaa huomioon lapsiryhmien ja oppimis-

ympäristöjen muodostamisessa. Varhaiskasvatuksessa pienemmille lapsille arjessa tärkeintä on päivärytmin muodostuminen, koska heillä ei ole vielä riittävästi keinoja ennakoida tulevaa (Helenius ym. 2001, 22).

2.2 Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka

Varhaiskasvatustilain (540/2018 3§) korostaa pedagogiikan merkitystä. Tässä iässä lapset oppivat nopeasti uusia taitoja ja ovat innokkaita tutkimaan ympärillään olevaa ympäristöään, koska lapset ovat luonnostaan hyvin uteliaita. Usein saatetaan ajatella, että pienten lasten varhaiskasvatuksessa huolehditaan vain perustarpeista ja, että pedagogista osaamista tarvitaan vasta isompien lasten ryhmissä. Ahonen ym. (2021) toteavat alle 3-vuotiaiden pedagogiikan olevan tärkeä osa lapsen varhaiskasvatusta, mutta se saa välillä osakseen vähättelyä ja usein vastaan saattaa tulla virheellisiä käsityksiä siitä, että alle 3-vuotiaat lapset eivät vielä tarvitsisi pedagogista toimintaa. On tärkeää ymmärtää, että myös alle 3-vuotiailla lapsilla on oikeus ja tarve laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Heikkinen (2021, 50) toteaa alle 3-vuotiaiden pedagogiikassa korostuvan leikki, perustoimintatilanteet, hoiva ja liikkuminen.

Alle 3-vuotiaiden pedagogiikan on hyvä olla lapsilähtöistä ja leikkimielistä, jotta lapset voivat nauttia oppimisesta ja kehittyä monipuolisesti eri osa-alueilla. Alle 3-vuotiaat ovat aktiivisia toimijoita ja oppijoita, joten lapsille tulee rakentaa sellainen ympäristö, jossa he tulevat hyvin hoidetuksi ja voivat toteuttaa toiminnallisuuttaan monipuolisesti. Laadukas kasvu- ja oppimisympäristö mahdollistavat alle 3-vuotiaiden kasvua ja kehitystä edistävän toiminnan. Yhtä tärkeää kuin hyvät toimintaedellytykset ovat se, millaista on kasvu- ja oppimisympäristössä läsnä olevien aikuisten toiminta. Alle 3-vuotiaiden kanssa kasvatukselliset ja pedagogiset tilanteet syntyvät usein tässä ja nyt lasten ja aikuisten välisessä toiminnassa. (Helenius ym. 2001, 273-285.) Pedagoginen toiminta toteutuu, kun aikuiset ja lapset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja yhteisen toiminnan kautta. Yhdessä lasten kanssa ideoitu sekä pelkästään aikuisten kesken suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 40.)

3 ULKOILU VARHAISKASVATUKSESSA

Varhaiskasvatuksessa ulkoillaan päivittäin. Ulkoillessa lapset pääsevät touhumaan kokonaisvaltaisesti (Viitala 2006, 181). Luonto, pihat, leikkipuistot ja rakennetut ympäristöt ovat oppimisympäristöjä, joissa toimitaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 37). Erilaiset ulkoympäristöt tarjoavat lapsille uusia oppimis- ja leikkiympäristöjä. Ulkoilussa pystytään hyödyntämään erilaisia materiaaleja, luomaan kokemuksia sekä mahdollistamaan liikkuminen ja oppiminen leikkien, samalla ympäristöä monipuolisesti tutkien (VakaOi 2024). Ulkoympäristöt tulee nähdä oppimisen mahdollistajana. Ulkona toimiessa on tuettava lasta tämän ikä- ja kehitystasolle sopivalla tavalla ja mahdollistettava vapaa leikki. Keskittyminen lapsilla on ulkona parempaa ja heidän motoriset taitonsa pääsevät myös kehittymään (Raision kaupunki 2018, 7). Leikkiminen ulkona on lapsille tapa oppia ympäröivää maailmaa ja olla vuorovaikutuksessa niin muiden lasten kuin aikuisten kanssa (Raision kaupunki 2018, 4). Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin ympärivuoden. Näin lapsille tarjoutuu mahdollisuuksia opetella eri vuodenajoille tyypillisiä tapoja ulkoilla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 52.)

Lapset ovat paljon liikkeessä ja menossa ensimmäisinä vuosinaan. Sen mahdollistaa ulkoilu, josta tulee sisällä tapahtuvan toiminnan ohella tärkeä osa lasten päivää. (Helenius ym. 2001, 26.) Lapset ovat aktiivisia ja uteliaita toimijoita. He kasvavat, kehittyvät ja oppivat ollessaan vuorovaikutuksessa ihmisten ja lähiympäristön kanssa. (Vaasan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 30.) Ulkoilu tarjoaa vastapainoa sisällä oloon ja antaa tilaa äänelle (Helenius ym. 2001, 74). Tärkeänä osana varhaiskasvatusta on luonnossa ja rakennetussa ympäristössä retkeily ja ympäristön tutkiminen. Tavoitteena on lapsien innostaminen monipuoliseen liikkumiseen sekä saada kokemusta liikunnan tuomasta ilosta. (Vaasan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022, 63-66.)

Luonnossa leikkiessä korostuu rakentelu-, kiipeily-, tutkimis-, eläin- sekä fyysiset liikuntaleikit. Metsä tarjoaa monenlaista tekemistä. Varhaiskasvatuksen opettajan tuleekin miettiä retkikohteita sillä tavoin, että erilaiset leikit mahdollistuvat. Eri tutkimuksissa liikkuvan ja toiminnallisen pedagogiikan mukaan luonnossa ja ympäristössä tapahtuva monipuolinen liikkuminen ja toimiminen tukevat erinomaisesti lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia. (Heikkilä 2021, 10-14.)

3.1 Ulkoilmapedagogiikka

Ulkoilmapedagogiikka pitää sisällään kaiken ulkona tapahtuvan pedagogisen toiminnan. Ulkoilmapedagogiikka on tavoitteellista, ohjattua toimintaa (LiikU 2024), missä lapset saavat leikkiä, liikkua, suunnitella ja aktiivisesti tutkia, rakentaa ja ilmaista ideoitaan (Kiviranta, Lindfors, Luukka & Rönkkö 2023, 103). Sitä voidaan toteuttaa monenlaisissa ulkoympäristöissä, kuten luonnossa, rannoilla, metsissä ja niityillä sekä rakennetuissa ympäristöissä, kuten pihilla ja puistoissa (Fågel, Jusila & Sarkkinen 2021, 19). Yksinkertaisesti se on opetustuokion siirtämistä päiväkodin seinien ulkopuolelle. Kaikki ulos tehdyt retket ja vierailut ovat osa ulkoilmapedagogiikkaa. Lapsien itseluottamus ja minätietoisuus lisääntyvät ulkona toteutettavan toiminnan kautta. (Raision kaupunki 2018, 4,7.)

Ulkoilmapedagogiikkaa voidaan tarkastella neljästä eri oppimisympäristön näkökulmasta. Fyysiseen ympäristöön kuuluvat ympäröivä luonto, erilaiset rakennukset ja tilat. Sosiaaliseen ympäristöön kuuluvat yhteisölliset asiat, joita ovat esimerkiksi arvot ja asenteet. Kognitiivinen ympäristö kattaa mielen sisäisen oppimisympäristön. Emotionaalisesta lähtökohdasta oleellisia ovat tunnekokemukset, vuorovaikutussuhteet ja ilmapiiri. (Raision kaupunki 2018, 13.)

Varhaiskasvatusikäisten lasten tulisi päästä mahdollisimman paljon leikkimään ja oppimaan ulos luontoon (Liikkuva varhaiskasvatus 2024). Ulkona toteutetut oppitunnot lisäävät lasten omaa suhdetta luontoon ja ympäristöön sekä innostusta ulkoilmaa kohtaan. Ulkona tapahtuva omaehtoinen ja pitkäkestoinen leikkikin onnis-

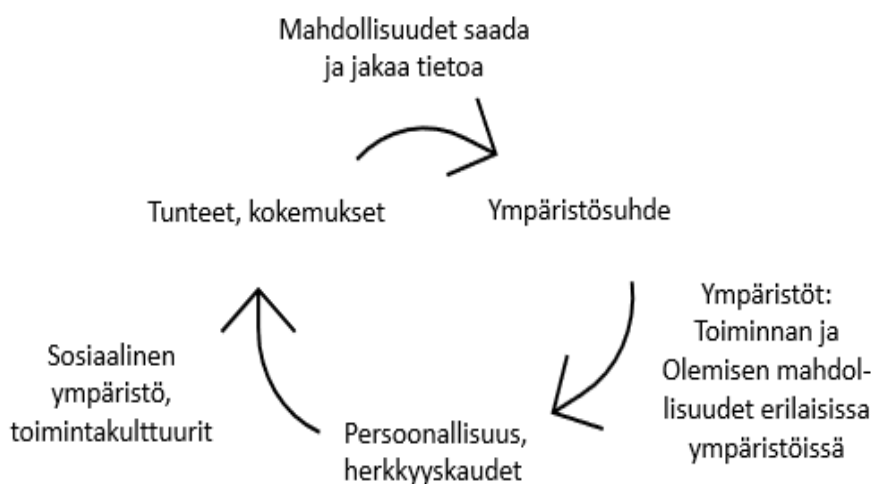
tuvat paremmin. Lapset hyötyvät ulkoilmapedagogiikan tarjoamasta isosta oppimisympäristöstä. Tällöin heillä on riittävästi tilaa olla, mikä tuo tunnetta onnistumisen kokemuksista ja ryhmään kuulumisesta. Erityisesti ujojen ja arkojen lasten osalta aktiivinen toiminta ja osallisuus vahvistuvat ulkotoiminnan kautta. (Raisio kaupunki 2018, 7,8.)

3.2 Ulkoympäristö

Ulkona olevia oppimisympäristöjä voidaan pitää tärkeänä osana varhaiskasvatusta, koska luonto tarjoaa virikkeellisiä ja monipuolisia ympäristöjä lapsille. Varhaiskasvatuksessa ulkoleikkipaikat on nähtävä yhtä pätevinä oppimisympäristöinä kuin sisätilat (Elliott & Ärlemalm-Hagsér 2021). Ne tuovat monipuolisia mahdollisuuksia leikkipohjaisiin oppimiskokemuksiin jokaisessa kehittymisen ja oppimisen osa-alueilla sekä edistävät lasten kognitiivista, fyysistä, sosiaalista ja emotionaalista kehitystä (Little 2021). Leikkiympäristönä voidaan pitää lapsille suunniteltuja piha-alueita, leikkipuistoja ja -kenttiä, tiloja ja välineitä, mutta myös vapaasti valittavia lasten omia leikkipaikkoja. Erityisesti mielikuvituksen rikastuminen ja motoristen taitojen monipuolistuminen korostuvat suunnittelemattomien leikkiympäristöjen kautta. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 71.)

Oppimisympäristön valintojen kautta vaikutetaan havaintojen ja kiinnostuksen kohteiden kautta lasten oppimiseen (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 82). Ulkoympäristöt antavat lapsille mahdollisuuden mielikuvituksen käyttöön sekä luonnosta löytyvät materiaalit tarjoavat mahdollisuuksia luoviin leikkeihin. Ulkoympäristössä lapset pääsevät helposti käyttämään kaikkia aistejaan ympäristöään tutkimalla, testaamalla ja tarkkailemalla (Kiviranta ym. 2023, 105-109.) Luonnollinen oppimisympäristö tuo myös mahdollisuuden avoimeen vuorovaikutukseen, spontaanisuuteen, tutkimiseen, löytämiseen, riskinottoon ja luontoyhteyteen. Lapsille ulkoympäristöt tarjoavat mielekkään tavan oppia maailmasta sään, vuodenaikojen, vuorokaudenajan sekä ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksen kautta. (Little 2020.)

Kuvion 1. mukaan jokaisen lapsen kokemat kokemukset erilaisista ympäristöistä ovat riippuvaisia heidän iästään, persoonallisuudestaan, sosiaalisesta ympäristöstään ja fyysisen ympäristön käyttömahdollisuuksistaan. Osalle lapsista ryömiminen ja kiipeileminen tuo suurempaa iloa, kun taas osa nauttii enemmän rauhallimmista leikeistä, kuten rakentelusta ja keräilystä. Päiväkodissa aikuiset voivat tukea lapsia ympäristökokemuksiin ja –toimintaan tutustuttamalla lapsia ympäröivään ympäristöön. Sosiaalinen ympäristö tukee ympäristöön tutustumista, kun mukana on lapselle turvallisia ja tuttuja ihmisiä innostamassa ja kiinnostuksen herättäjänä ympäristöä kohtaan. (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 80.)

Kuvio 1. Lapsi ja ympäristökokemukset (Parikka-Nihti & Suomela 2014, 79)

3.2.1 Fyysinen ympäristö

Varhaiskasvatuksen fyysisen ympäristön tulisi tarjota lapsille monipuolisesti leikkimahdollisuuksia, kuten kiipeilytelineitä, keinuja, hiekkalaatikoita ja erilaisia leikkivälineitä. Lisäksi tulisi olla riittävästi tilaa vapaalle liikkumiselle. Fyysisen ympäristön monipuolisuus tukee myönteisesti lasten kehitystä. Se antaa lapsille motoristen taitojen harjoitteluun sopivassa määrin erilaisia haasteita. (Parikka-Nihti ym. 2014, 77.) Fyysisen ympäristön tulisi tarjota yhteenkuuluvuuden tunnetta, emotionaalista turvallisuutta, avaruutta, turvalliset riskinottomahdollisuudet, haastavuutta, kannustavat materiaalit sekä lasten kiinnostuksen kohteisiin ja kykyihin perustuvat kokemukset (Jeffery & Beasley 2012, 5). Erityisesti varhaiskasvatuksessa fyysinen ympäristö tuottaa niitä elämäkokemuksia, jotka vahvistavat lasten kyvykkyyttä, sinnikkyyttä, omaa itsetuntoa ja minäkuvaa (Parikka-Nihti ym. 2014, 94). Päiväkodin piha ja metsä ovat loistavia toimintaympäristöjä. Heikkinen (2021, 27) kertoo ympäristön tutkimisen ja havainnoimisen olevan keskeisiä lapsen oppimisen ja kehityksen kannalta. Fyysisen ympäristön hyödyntämistä tulisikin käyttää aktiivisesti. Suunniteltua toimintaa ulkona tulisi suunnitella, jotta lapsilla on mahdollisuuksia liikkumiseen ja ympäristön tutkimiseen (Heikkinen 2021, 27).

Parikka-Nihti ym. (2014, 81-82) kertoo lasten ulkoilun luonnonmukaisessa ympäristössä vaikuttavan positiivisesti: lasten itseluottamuksen kehittymiseen, sosiaalisten suhteiden muodostumiseen, kielellisten valmiuksien kehittymiseen, keskittymiskykyyn ja motivaatioon, motorisiin taitoihin (karkea- että hienomotoriikka), ympäristöön liittyvään oppimiseen ja ymmärrykseen sekä leikkien monipuolisuuden ja luovuuteen.

3.2.2 Sosiaalinen ympäristö

Pienen lapsen elämässä keskeisiä tekijöitä ovat perhe, lähisukulaiset, päivähoitoympäristö sekä vertaisryhmä pihapiirissä ja päivähoidossa, jotka muodostavat lapsen sosiaalisen maailman (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2018, 90). Päiväkodin työntekijät ovat osa lasten sosiaalista ympäristöä varhaiskasvatuksessa, ja heillä

on siinä merkittävä rooli. Ranta (2021, 143) korostaa, että sosiaalisen ympäristön rakentumisen edellytyksenä on opettajan ja muiden työntekijöiden tuki kaverisuhteiden rakentamisessa. Lasten välisiä suhteita pidetään tärkeinä lasten hyvinvoinnille ja oppimiselle. Yhteisten kokemusten ja leikkien kautta sosiaaliset vuorovaikutussuhteet voivat vahvistua. Lisäksi aikuisten osallistuminen leikkeihin sekä havainnointi ovat keinoja tukea lasten keskinäisiä suhteita (Ranta 2021, 146).

4 TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITTEET

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten ulkopedagogiikkaa toteutetaan vaasalaisissa päiväkodeissa varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta. Ulkopedagogiikan toteutumista kartoitettiin varhaiskasvatuksen opettajien omien näkemysten ja kokemusten perusteella. Työn tavoitteena oli saada käsitys ulkopedagogiikasta ja sen merkityksestä pienten lasten kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on siis selvittää, mikä merkitys ulkona tapahtuvalla pedagogiikalla on alle 3-vuotiaiden lasten oppimisessa. Tarkoituksena on tuoda lisää näkyvyyttä ulkopedagogiikkaa kohtaan ja korostaa sen huomioimista myös pienempien lasten kanssa.

4.1 Tutkimusongelma

Tämän tutkimuksen tutkimusongelma, johon hain vastauksia, perustuivat varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksiin ja kokemuksiin nimenomaan alle 3-vuotiaiden ulkopedagogiikasta. Tutkimuskysymyksillä selvitettiin kokonaiskuvaa varhaiskasvatuksen opettajien näkemyksistä ulkopedagogiikan toteutumisesta ja sen mahdollisesta kehittämisestä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten ulkopedagogiikka toteutuu alle 3-vuotiaiden ryhmässä?
2. Miten ulkopedagogiikkaa tulisi kehittää alle 3-vuotiaiden ryhmässä?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä oli tarkoitus saada tietoa, miten pedagogiikka toteutuu ulkona. Kuinka pedagogiikka huomioidaan lasten ulkoilussa? Milloin suunniteltua pedagogista toimintaa ulkona toteutetaan? Kuinka usein ryhmän ulkoilu sisältää ohjattua toimintaa? Sekä onko jotain, mikä hankaloittaisi ulkopedagogiikan toteutumista?

Toisessa tutkimuskysymyksessä selvitettiin näkemystä ulkopedagogiikan mahdollisesta kehittämisestä. Miten ulkopedagogiikkaa voisi lapsiryhmässä kehittää?

4.2 Aikaisemmat tutkimukset

Vilminko on tutkinut vuonna 2022 pro gradu –tutkielmassaan ulkopedagogiikan merkitystä esiopetusikäisten oppimisessa. Hänen tutkimuksessaan selvitettiin, mitä merkityksiä ulkona ja esikoulun lähiympäristössä tapahtuvalla opetuksella voi olla esiopetusikäisen lapsen oppimisessa. Lisäksi hän sivuaa tutkielman aiheessa ulkoilun tuomaa hyvinvointia lapsen kasvuun ja kehitykseen. Tutkimuksen tulosten mukaan lapsi hyötyy ulkona oppimisesta ja ulkopedagogiikasta, mutta henkilöstön asenteet ja pelko voivat olla estämässä ulkopedagogiikkaa.

Ala-Fossi ja Järvinen ovat tehneet vuonna 2023 pro-gradu –tutkielman aiheella ”Opettajajohtajuus ulkopedagogiikan mahdollistajana”. Tutkielmassa Ala-Fossi ja Järvinen selvittivät varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia opettajajohtajuudesta varhaiskasvatuksen ulkopedagogiikassa. Tutkimuksen tulosten mukaan opettajajohtajuudella koettiin olevan suuri merkitys ulkopedagogiikan mahdollistamisessa ja sen merkitys korostui erityisesti yhteisten ulkopedagogisten sääntöjen ja toimintatapojen laatimisessa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kerron opinnäytetyöni toteutuksesta. Aloitan kuvaamalla tutkimusmenetelmän. Seuraavaksi kerron tarkemmin tutkimuksen kohderyhmästä, aineiston keräämisestä ja aineiston analyysistä. Käyn myös läpi eettiset näkökulmat tutkimukseen liittyen.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusosuus suoritettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusotteella. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ilmiötä, selittämään ilmiön koostumusta, tekijöitä ja niiden välisiä suhteita. Laadullisessa tutkimuksessa ei voida esittää tarkkoja kysymyksiä, koska ilmiötä ei tunneta. (Kananen 2013, 26.) Tavoitteena on tutkittavan aiheen kuvaaminen, sen ymmärtäminen ja tulkitseminen (Kananen 2017, 35). Olennaista on tutkimukseen osallistuvien ihmisten näkökulmat ja kokemukset (Puusa & Juuti 2020, 76).

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin lomakehaastattelun eli strukturoidun haastattelun. Lomakehaastattelussa on tarkoitus kysyä tutkimukseen liittyen merkityksellisiä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87). Lomakehaastattelun avulla selvitin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia ja näkemyksiä siitä, miten ulkopedagogiikka toteutuu alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Lomakehaastattelu sisälsi sekä avoimia kysymyksiä, että valmiina olevia vastausvaihtoehtoja. Avoimien kysymyksien avulla voidaan saada yksityiskohtaisempia vastauksia, kun taas suljettujen kysymyksien avulla ymmärretään vastaajien mieltymyksiä vastausvaihtoehtojen koelmasta (Haastattelutyypit ja -menetelmät tutkimuksessa 2021).

5.2 Tutkimuksen kohde

Kysely toteutettiin Vaasan kaupungin 20 suomenkieliseen päiväkotiin, joissa toimii alle 3-vuotiaiden ryhmiä. Kyselyyn saivat vastata kaikki varhaiskasvatuksen opettajat, jotka sillä hetkellä työskentelevät alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Laadullisessa

tutkimuksessa on perusteltua valita tutkittavaksi sellaisia henkilöitä, joilla on tietoa ja kokemusta tutkittavasta aiheesta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98), joten rajasin lomakehaastattelun nimenomaan työntekijöihin, jotka juuri kyselyn aikana työskentelevät pienten lasten kanssa, koska heillä on silloin tuoreimmat näkemykset ja kokemukset aiheesta. Jätin siis kyselystä pois muut päiväkodissa työskentelevät, koska heille ei kuulu pedagogisen toiminnan suunnittelu.

5.3 Aineiston kerääminen

Tutkimuksen aineisto on kerätty Vaasassa keväällä 2024. Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytin lomakehaastattelua (liite 2.), joka on luotu Google Forms kyselytyökalulla. Tutkimukseen pyysin osallistumaan Vaasan kaupungin suomenkielisiä varhaiskasvatuksen yksiköitä. Tutkimuksen kyselylomakkeen (liite 2.) lähetin huhtikuussa ja vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Kyselylomake lähetettiin sähköpostilla Vaasan kaupungin suomenkielisten päiväkotien 14 johtajalle, joita pyysin välittämään sen oman päiväkotinsa alle 3-vuotiaiden ryhmissä työskenteleville varhaiskasvatuksen opettajille. Kyselyyn vastaajat saivat vastata anonyymisti sähköisen kyselylomakkeen kautta, jonka takia en ollut itse tekemisissä suoraan tutkittavien kanssa.

Kyselytutkimuksen vastausajan päätyttyä vastauksia oli tullut vain vähän. Saadakseni tutkimuksestani luotettavamman, päätin olla uudestaan sähköpostilla yhteydessä päiväkotien johtajiin ja pyysin heitä välittämään vielä kyselylomaketta työntekijöilleen siinä toivossa, että saisin vastauksia lisää. Vastausaikaa annoin uudestaan kaksi viikkoa. Vastauksia kertyi lopulta yhteensä 8 kappaletta.

5.4 Aineiston analyysi

Lomakehaastattelusta saatuja vastauksia analysoin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysin menetelmää. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 103–117) toteavat, että sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa tutki-

muksissa, joissa on laadullisen tutkimuksen piirteitä. Sisällönanalyysin avulla tutkittavasta ilmiöstä saada kerätyistä aineistoista lopulta kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.

Teemoittelu on yksi sisällönanalyysin muodoista ja olen valinnut sen opinnäytetyöni aineiston analyysitavaksi, koska tutkimusaineiston pystyi helposti jakamaan tutkimuskysymyksiin mukaisiin ryhmiin. Teemoittelussa aineistosta paikannetaan tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet eli teemat. Tutkimusaineistossa voidaan esittää sitaatteja, joiden tarkoituksena on havainnollistaa teemoittelu. (Tietarkisto 2024.) Sitaatit auttavat elävöittämään tutkimusaineistoa.

5.5 Eettiset näkökohdat

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeen (2019, 7-8) mukaan ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen yleisiin periaatteisiin kuuluu tutkittavien henkilöiden ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Loukkaamattomuus, itsemääräämisen kunnioittaminen, luottamuksellisuus ja yksityisyys ovat tutkimuseettisiä periaatteita kaikissa opinnäytetyötyypeissä. (Vilka, 2021.) Tämä toteutuu opinnäytetyössäni siten, että kyselylomakkeeseen vastaaminen tapahtuu anonyymisti, luottamuksellisesti ja se on vapaaehtoista. Kyselyssä ei tultu kysymään kenenkään vastaajan henkilökohtaisia tietoja. Vilka (2021) toteaa, että on myös hyvä kertoa opinnäytetyöhön osallistuvalla, miten huolehdit kokoamasi aineiston turvallisesta käsittelystä ja säilyttämisestä sekä, miten ja milloin hävität aineiston tai tarvittaessa arkistoit sen. Tämän toin esille saatekirjeessä (liite 1.), jossa kerroin, kuinka tulen hävittämään saadut vastaukset oikeaoppisesti opinnäytetyön valmistuttua.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa kuvaan tutkimukseni tulokset. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaista ulkopedagogiikkaa varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat alle 3-vuotiaiden lasten päiväkotiryhmissä Vaasassa ja, miten sitä voisi kehittää.

Toteutin kyselyn (liite 2.) Vaasan kaupungin suomenkieliseen päiväkoteihin keväällä 2024. Tutkimus toteutettiin sähköisellä Google Forms -kyselylomakkeella, joka sisälsi sekä avoimia kysymyksiä, että muutaman monivalintakysymyksen. Tutkimuksen kyselylomakkeeseen vastasi 8 henkilöä, joihin perustan tutkimukseni tulokset, jotka tässä esitän.

6.1 Ulkoilun pedagoginen toiminta

Aluksi halusin kysyä vastaajilta käsitystä siitä, minkälainen käsitys heillä on ulkopedagogiikasta eli, mitä se heidän mielestään tarkoittaa. Lähes kaikkien vastaajien mukaan ulkopedagogiikan ajatellaan olevan ulkona tapahtuvaa oppimista sekä ympäristön tutkimista. Lisäksi osassa vastauksista tuodaan esille kasvattajien suunnittelema ulkona tapahtuva ohjattu toiminta.

“Kasvattajan ohjaamaa monipuolista toimintaa ja yhteisiin erilaisiin leikkeihin ohjaamista ja tutustumista leikin ja liikunnan kautta.”

Yksi vastaajista mainitsi ulkopedagogiikan olevan ulkoilua aikuisen kanssa.

“Aktiivista leikkiä johon aikuinen osallistuu lasten kanssa.”

Taulukko 1. Ulkoilun pedagogisen toiminnan teemoittelu

VASTAUS	PÄÄTEEMA
<i>Kasvattajan läsnäolo. Aikuinen ohjaa sekä sanoitta tilanteita. Opastaa lasta ja kannustaa uusissa tilanteissa.</i>	Aikuisen läsnäolo

<i>Pienryhmissä toimiminen lisää kaikkien lasten osallisuutta.</i>	Pienryhmätoiminta
<i>Pihassa ja metsässä ohjattua toimintaa ja leikkiä.</i>	Ohjattu toiminta
<i>Metsäretkillä teemaan sopiva tehtävä.</i>	Metsäretket
<i>Liikuntaleikkiä pihalla. Lauletaan ja leikitään pihassa.</i>	Pihaleikit/pelit

Pedagogiikan tärkeydestä ulkoilussa varhaiskasvatuksen opettajilta kysyttäessä, kaikki kahdeksan vastaajaa kokivat, että pedagoginen ulkoilu on erittäin tärkeää huomioida myös alle 3-vuotiaiden lasten kanssa. Vastauksissa nousee vahvasti pedagogiikkaa huomioidessa esiin aikuisten läsnäolo ulkoilu tilanteissa. Aikuinen on tärkeässä osassa tukemassa, ohjaamassa ja sanoittamassa lapsia erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Lapsille tarjotaan mielekkäitä leikkivälineitä ja heitä tutustutetaan ulkoympäristössä oleviin asioihin.

”Tarjotaan lasta kiinnostavia välineitä leikkiin, ohjataan leikkejä ulkona, tutustutaan lähiympäristöön.”

Yhdessä vastauksessa kuitenkin mainittiin, ettei pedagogiikkaa välttämättä pystytä joka kerta huomioimaan.

”Vaihtelevasti aikuisten aktiivisuuden ja lapsiryhmän koostumuksen mukaan.”

Pienryhmissä toimiminen ulkona mainittiin lisäävän lasten osallisuutta. Aikuisilla on aikaa enemmän keskittyä jokaiseen lapseen harjoitellessa muun muassa kaveritaitoja, tunnetaitoja ja karkeamotoriikkaa.

Pedagogisesti suunniteltuun ulkona toteutettavaan toimintaa liittyen vastauksissa nousi paljon esiin retkien tekemiset erilaisiin ympäristöihin, kuten lähiympäristössä oleviin metsiin. Retkillä mainittiin toteutettavan teemaan sopivia tehtäviä, luonnon tarkkailua eri vuodenaikoina ja ympäristön äänten kuuntelua.

“Esimerkiksi retket, jossa kohteena on mennä katsomaan erilaisia eläinpatsoita rantareitillä. Tähän yhdistämme eläinten äänten kuuntelun, eläinten nimeämisen, piirihetkellä eläinlaulujen kuuntelu jne. Myöskin ikätasoinen ulkoliikunta, kuten pallojen potkiminen. Tärkein pienillä on kuitenkin se leikki ja ympäristön tutkiminen.”

Vastauksissa korostui myös ikätasoinen ulkoliikunta. Esille tuotiin kävelyllä käynnit, leikit ja liikuntaleikit. Pienillä tärkeintä on kuitenkin itse leikki ja ympäristön tutkiminen. Ohjattua toimintaa ryhmissä toteutetaan vaihtelevasti. Puolet vastajista (50%) vastasi, että ryhmän ulkoilussa toteutetaan ohjattua toimintaa “Useamman kerran viikossa”. 25% vastasi “Kerran viikossa” ja loput 25% “Joka päivä”. Tähän saattaa vaikuttaa, ettei varhaiskasvatuksen opettajilla ole aina riittävästi aikaa ulkoilun ja retkien sisällön suunnitteluun.

6.2 Ulkopedagogiikkaa hankaloittavat tekijät

Ulkopedagogiikan toteutumista hankaloittavissa tekijöissä korostui aikuisten määrään vaikuttavat tekijät, kuten poissaolot ja vaihtuvuus sekä aikuisten omat mielenkiinnot ulkona toteutettavaan toimintaan. Monet mainitsivat, ettei henkilökuntaa ole tarpeeksi, jotta lapsiryhmän kanssa voisi lähteä päiväkodin ulkopuolelle. Lisäksi pienet lapset tarvitsevat jatkuvasti valvontaa ja tukea ulkona liikkuesssa. Osa koki pihan pienuuden hankalana tekijänä, koska pihaa saatetaan jakaa yhdessä usean muun ryhmän kanssa. Lisäksi aikataululliset seikat nähtiin hankaloittavan toteuttamista. Pukeutumis/riisumis tilanteisiin nähtiin kuluvan liikaa aikaa varsinkin syksy/talvi aikoina verrattaen lasten ja aikuisten määrään, jolloin retkille ei riitä aikaa.

Taulukko 2. Ulkopedagogiikkaa hankaloittavien tekijöiden teemoittelu

VASTAUS	PÄÄTEEMA
<i>Metsään ei voi lähteä jos henkilökuntaa ei tarpeeksi. Henkilökunnan poissaolot.</i>	Aikuisten määrä
<i>Melko pieni ja pelkistetty piha.</i>	Pihan koko
<i>Aika tulee vastaa totuttaessa ulkopedagogiikkaa.</i>	Aikataulu

6.3 Ympäristön käyttö

Varhaiskasvatuksen opettajien mainitsemia ympäristöjä, joita he käyttävät ryhmänsä kanssa ulkoilussa. Fyysiseen ympäristöön liittyen vastauksissa tuli ilmi pääasiassa käytössä oleva päiväkodin piha ja sieltä löytyvät liukumäet, keinut, kiipeilytelineet ja hiekkalaatikat. Osa vastaajista mainitsi lisäksi myös metsä- sekä puistoalueet päiväkodin lähellä, joihin tehdään pääasiassa retkiä ja näin tutustutaan metsään sekä päästään harjoittelemaan luonnon kunnioittamista.

“Pääasiassa päiväkodin piha, sisältää erilaisia keinoja, hiekkalaatikon, liukumäen, paljon tilaa liikkumiseen ja juoksemiseen. Hyödynnetään myös lähialueiden metsiä ja puistoja.”

Taulukko 3. Ympäristön teemoittelu

VASTAUS	PÄÄTEEMA
<i>Käytössä päiväkodin piha.</i>	Päiväkodin piha
<i>Hyödynnetään myös lähialueiden metsiä.</i>	Lähimetsä
<i>Lähileikkipuisto välineineen.</i>	Leikkipuisto

6.4 Ulkopedagogiikan kehittäminen

Viimeisessä kysymyksessä kyselyn lopussa kysyttiin vielä kehitysideoita oman ryhmän ulkopedagogiikkaan liittyen. Vastauksissa oli tuotu esille konkreettisia ja toteutettavissa olevia ideoita ja ehdotuksia ulkopedagogiikan kehittämiseksi. Lähiympäristön ja -metsien hyödyntäminen vielä enemmän toistui vastauksissa ja suurempi panostus metsässä oppimiseen. Kolme vastaajaa toi esille vastauksiinsa kasvattajien omien toimintatapojen ja aktiivisuuden merkityksen kehittämässä. Ohjattua toimintaa toivottiin enemmän sekä suunnitellut vuorot aikuisille leikkien ja toimintojen vetämiseen. Yhdessä vastauksessa mainittiin ja toivottiin mahdollisuutta retkien lisäämiseen kauemmas päiväkodin ympäristöstä.

“Koen, että olisi upeaa päästä retkelle esimerkiksi bussilla katsomaan erilaisia maatilan eläimiä lasten kanssa. Toki tähän tarvittaisiin rahallista avustusta.”

Taulukko 4. Ulkopedagogiikan kehittämisen teemoittelu

VASTAUS	PÄÄTEEMA
<i>Enemmän yhteisiä ulkoleikkejä, musiikkia ja piirileikkejä, hippaa, pillosta jne.</i>	Sisältö
<i>Sitoutumalla pienryhmätoimintaan.</i>	Aikuisen rooli
<i>Suunnittelemalla vuorovedot leikkeihin aikuisille.</i>	Toimintatavat

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli vastata asetettuihin kahteen tutkimuskysymykseen. Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä oli tarkoitus saada tietoa, miten pedagogiikka toteutuu ulkona. Toisella tutkimuskysymyksellä selvitettiin näkemystä ulkopedagogiikan mahdollisesta kehittämisestä. Tutkimuskysymyksiin vastauksia selvitettiin alle 3-vuotiaiden kanssa työskentelevien varhaiskasvatuksen opettajien tuomilla näkemyksillä ja kokemuksilla. Tulosten mukaan varhaiskasvatuksen opettajat näkevät ulkopedagogiikan erittäin tärkeäksi alle 3-vuotiaiden kanssa.

Pedagogiikkaa huomioidessa tuloksista nousee esiin aikuisten läsnäolo ulkoilu tilanteissa. Aikuinen on tärkeässä osassa tukemassa, ohjaamassa ja sanoittamassa lapsia erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Sosiaalinen ympäristö kerrottiin otettavan huomioon ulkona juuri niin, että aikuinen on vierellä ohjaamassa ja opastamassa, jotta leikit sujuvat ja samalla kaveritaidot harjaantuvat. Lapsille tarjotaan mielekkäitä leikkivälineitä ja heitä tutustutetaan ulkoympäristössä oleviin asioihin. Varhaiskasvatuksen opettajat kertoivat päiväkotien pihojen tarjoavan hyvät puitteet ulkopedagogiikalle lähimetsien ja puistojen lisäksi.

Kyselyn tulosten perusteella alle 3-vuotiaille toteutetaan pedagogista ulkoilua useamman kerran viikossa tai ainakin kerran viikossa. Tosin puolet vastaajista kokivat, ettei heillä ole tarpeeksi aikaa ulkoilun ja retkien suunnitteluun. Pedagoginen ulkoilu koettiin toteutuvan useimmiten retkillä, minkä aikana pystytään toteuttamaan suunniteltua toimintaa. Tuloksissa mainittiin myös kävelyllä käynnit, leikit ja liikuntaleikit, joita oman päiväkodin pihalla voidaan toteuttaa.

Vastaajien mielestä suurin ulkopedagogiikan toteuttamista hankaloittava tekijä oli aikuisten määrään vaikuttavat tekijät, kuten poissaolot ja työntekijöiden vaihtuvuus. Monet mainitsivat, ettei työntekijöitä ole tarpeeksi, jotta lapsiryhmän kanssa voisi lähteä päiväkodin ulkopuolelle. Lisäksi vastauksissa ilmeni pihan pienuus, aikataululliset seikat, suunnittelemattomuus ja aikuisten erilaiset mielenkiinnot tekemiseen.

Toisessa tutkimuskysymyksessä pyrin selvittämään varhaiskasvatuksen opettajien näkemystä ulkopedagogiikan mahdollisesta kehittämisestä. Jokainen vastaaja vastasi jotakin kehitettävää, mitä omassa ryhmässä ulkopedagogiikkaa kohtaan voisi kehittää. Vastauksissa oli tuotu toteutettavissa olevia ideoita ulkopedagogiikan kehittämiseksi. Lähiympäristön ja -metsän hyödyntäminen vielä enemmän toistui vastauksissa ja suurempi panostus metsässä oppimiseen. Osa vastaajista toi esille työntekijöiden omien toimintatapojen ja aktiivisuuden merkitystä kehittämisessä. Yhdessä vastauksessa toivottiin mahdollisuutta toteuttaa retkiä kauemmas päiväkodin ympäristöstä.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön aihetta pohtiessa tiesin, että aihe tulee liittymään varhaiskasvatukseen. Itse aiheen valinnassa kuitenkin kesti todella kauan. Minua alkoi kiinnostaa suunnata tutkimus alle 3-vuotiaisiin lapsiin. Tämän jälkeen aloin miettiä sopivaa tutkimusaihetta ja ajattelin lähteä tutkimaan alle 3-vuotiaiden pedagogiikkaa. Se osoittautui kuitenkin liian laajaksi aiheeksi, joten päätin rajata tutkimukseni koskemaan alle 3-vuotiaiden ulkopedagogiikkaa. Itselläni ei ollut aikaisemmin kokemusta työskentelystä aivan pienempien lasten kanssa, joten koin aiheen antavan itselleni uutta tietoa. Lopulta aiheen valinnan selvittyä lähdin tutkimaan ulkopedagogiikan toteutumista varhaiskasvatuksen opettajien näkemysten ja kokemusten kautta.

8.1 Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini alkoi joulukuussa 2023 aiheen pohdinnalla. Keskustelin aiheen valinnasta opinnäytetyöohjaajani kanssa ja lopulta saatuani hyväksynnän aiheelleni, lähdin työstämään tutkimussuunnitelmaa. Sain tutkimussuunnitelman valmiiksi maaliskuussa 2024 ja lähdin hakemaan tutkimuslupaa. Lupahakemuksen lähetin Vaasan varhaiskasvatusjohtajalle, joka myönsi tutkimusluvan. Tämän jälkeen aloin kirjoittamaan opinnäytetyötä.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin kyselytutkimuksen. Tutkimusluvan saatuani lähetin kyselyn eteenpäin ja odotin kaksi viikkoa vastauksia. Olin hieman pettynyt saamieni vastauksieni määrään, koska odotin, että kyselyn vastausprosentti olisi ollut paljon suurempi kuin mitä se oli. Epäilen, ettei lähettämäni sähköpostiviesti tavoittanut kaikkia päiväkodinjohtajia. Aloin jo pohtimaan voinko koko opinnäytetyötä tehdä pienen vastausmäärän pohjalta tai, että onko se tarpeeksi riittävä. Keskustellessani opinnäytetyöohjaajani kanssa tultiin tulokseen, että vastausmäärä, mitä olen saanut, on pieni, mutta jos vastauksia ei tule enempää täytyy tyytyä olemassa oleviin vastauksiin. Toteutin kyselyn vielä uudestaan lisävastauksien toivossa, mutta sain pettyä jälleen, koska vastauksia tuli ainoastaan yksi kappale lisää.

Oma motivaatio ja aikataulutus kirjoittamiselle olivat haasteita opinnäytetyön prosessin aikana. Tästä syystä välillä kirjoittamisesta tuli pidempiäkin taukoja. Opinnäytetyöprosessi oli itselleni uutta ja opin paljon uusia asioita tämän kaltaisen työn tekemisestä kuin myös ulkopedagogiikasta. Lisäksi koin oman ammatillisuuden vahvistuneen opinnäytetyöprosessin myötä. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli rankka, mutta hyvin opettavainen prosessi.

8.2 Jatkotutkimusaihe

Tämän opinnäytetyöni tavoitteena oli keskittyä nimenomaan alle 3-vuotiaiden ulkopedagogiikkaan varhaiskasvatuksen opettajien kokemusten ja näkemysten pohjalta. Mielenkiintoisena jatkotutkimusaiheena voisi olla se, että tutkittaisiin, onko ulkopedagogiikan toteuttamisessa eroa alle ja yli 3-vuotiaiden lasten kanssa.

LÄHTEET

Ahonen, L. & Roos, P. 2021. Untuvikot. Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. Jyväskylä. PS-kustannus.

Ala-Fossi, M. & Järvinen, P. 2023. Opettajajohtajuus ulkopedagogiikan mahdollistajana. Pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto. Viitattu 13.2.2024.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/146212/Ala-Fossi_Jarvinen.pdf?sequence=2

Elliott, S. & Ärlemalm-Hagsér, E. 2021. Outdoor Play and Learning in Early Childhood Education. Viitattu 16.4.2024. <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756810/obo-9780199756810-0273.xml#obo-9780199756810-0273-div1-0002>

Fågel, R., Jussila, V. & Sarkkinen, S. 2021. Ilo kasvaa ulkona. Luontotoiminnan käsikirja. Viitattu 7.3.2024. <https://ilokasvaaulkona.fi/wp-content/uploads/2021/12/ilo-kasvaa-ulkona-luontotoiminnan-kasikirja.pdf>

Haastattelutyypit ja -menetelmät tutkimuksessa. 2021. Viitattu 23.9.2024.
https://alai-web.org/fi/haastattelutyypit-ja-menetelm%c3%a4t-tutkimuksessa/#Haastattelujen_perustyyppit_tutkimuksessa

Heikkilä, T. 2021. Toimintaa kohti hyvää ja kestävä elämää. Hämeenlinnaista luonto- ja metsäpedagogiikkaa. Hämeenlinnan kaupunki. Viitattu 16.3.2024. <file:///C:/Users/Katja/Downloads/toimintaa-kohti-hyvaa-ja-kestavaa-elamaa.pdf>

Heikkinen, J. 2021. Ihme ilmiöt. Ilmiölähtöinen oppiminen varhaiskasvatuksessa. Riika. Lasten keskus.

Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päiväkodissa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki. WSOY.

Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. 2018. Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. Helsinki. Edita.

Jeffery, L. & Beasley, K. 2012. Create the Perfect Play Space. Learning Environments for Young Children. Viitattu 16.4.2024.
<https://www.acecqa.gov.au/sites/default/files/2021-01/CreateThePerfectPlaySpace.PDF>

Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kiviranta, L., Lindfors, E., Luukka, E. & Rönkkö, M-L. 2023. Outdoor learning in early childhood education: exploring benefits and challenges. Viitattu 16.4.2024. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00131881.2023.2285762>

L 13.7.2018/540. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 6.3.2024. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L1P2>

LiikU. Ideoita aktiivisuuden lisäämiseen. 2024. Viitattu 7.3.2024.

<https://www.liiku.fi/varhaisvuosien-liikunta/varhaiskasvatuksen-liikunta-vinkit/ideoita-aktiivisuuden-lisaamiseen/>

Liikkuva varhaiskasvatus. Ulkoiluvinkkejä perheille ja varhaiskasvatukseen. 2024.

Viitattu 16.3.2024. <https://liikkuvavarhaiskasvatus.fi/ideapankki/idea/ulkoiluvinkkejä-perheille-ja-varhaiskasvatukseen/>

Opetushallitus. Vaikuttava varhaiskasvatus 2016. Viitattu 12.2.2024.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf

Little, H. 2020. Outdoor learning environments in early childhood education. Viitattu 16.4.2024.

<https://theeducationhub.org.nz/outdoor-learning-environments-in-ece/>

Little, H. 2021. Curriculum and pedagogy in the outdoors. Viitattu 16.4.2024.

<https://theeducationhub.org.nz/curriculum-and-pedagogy-in-the-outdoors/>

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu

7.2.2024. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf

Parikka-Nihti, M. & Suomela, L. 2014. Iloa ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa. Jyväskylä. PS-kustannus.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät.

Tallinna. Gaudeamus.

Raision kaupunki. Raision varhaiskasvatuksen ulkoilmapedagogiikka. 2018. Viitattu 7.3.2024. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/169520/Raision%20ulkoilmapedagogiikka%202018.pdf?sequence=1>

Ranta, S. 2021. Kasvun juuret. Miten tuen lapsen oppimista ja hyvinvointia? Jyväskylä. PS-kustannus.

Tietoarkisto. 2024. Teemoittelu. Viitattu 23.9.2024.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-vleiset-analyysitavat/teemoittelu/#:~:text=Teemoittelussa%20on%20kyse%20siit%C3%A4,%20ett%C3%A4%20aineistosta%20paikannetaan>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä, ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä. PS-kustannus.

Vilminko, S. 2022. Ulkopedagogiikan merkitys esiopetusikäisen oppimisessa. Pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulun yliopisto. Viitattu 13.2.2024. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202205132004.pdf>

Vaasan kaupunki. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 ja Vaasan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 24.2.2024. <https://www.vaasa.fi/uploads/2023/05/9ef96bbd-varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022.pdf>

VakaOi 2024. Arkijärkisen varhaiskasvatuksen keskustori. Viitattu 16.3.2024
<https://www.vakaoui.fi/ulkoilu/>

Viitala, K. 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Erityisestä moninaisuuteen.
Tampere. Tampereen Yliopistopainos Oy – Juvenes Print.

LIITTEET

LIITE 1. Saatekirje

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Työstän tällä hetkellä opinnäytetyötä. Opinnäytetyön aiheenani on ulkopedagogiikka ja, miten se toteutuu vaasalaisissa päiväkodeissa alle 3-vuotiaiden ryhmissä. Tutkimukseni koskee Vaasan kaupungin suomenkielisten päiväkotien varhaiskasvatuksen opettajia, jotka sillä hetkellä työskentelevät alle 3-vuotiaiden lasten parissa.

Aineisto tullaan keräämään sähköisellä kyselylomakkeella. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja siihen vastataan täysin anonymisti. Vastamiseen kuluu aikaa noin 5-10 minuuttia. Vastaukset hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuttua. Vastausaikaa on **21.04.2024** asti.

Linkki sähköiseen kyselylomakkeeseen: xxxx

Kiitos ajastasi ja kyselyyn osallistumisesta!

Jos herää jotain kysyttävää, voitte tarvittaessa ottaa minuun yhteyttä:

Katja Lehtonen

e2001268@edu.vamk.fi

Ystävällisin terveisin

Katja Lehtonen

LIITE 2. Kyselylomake

1. Kuinka monta vuotta olet toiminut varhaiskasvatuksen opettajana alle 3-vuotiaiden ryhmässä?
  - Alle 5 vuotta
  - 5-10 vuotta
  - 10-15 vuotta
  - Yli 15 vuotta
2. Mitä ulkopedagogiikka mielestäsi tarkoittaa?
3. Kuinka tärkeänä pidät alle 3-vuotiaiden pedagogista ulkoilua?
  - Erittäin tärkeänä
  - Tärkeänä
  - Melko tärkeänä
  - En kovin tärkeänä
  - En ollenkaan tärkeänä
  - En osaa sanoa
4. Kuinka pedagogiikkaa huomioidaan ulkoilussa?
5. Millaista suunniteltua pedagogista toimintaa ryhmässänne ulkona toteutatte?
6. Kuinka usein ryhmän ulkoilu sisältää ohjattua toimintaa?
  - Joka päivä
  - Useamman kerran viikossa
  - Kerran viikossa
  - Harvemmin
7. Millainen fyysinen ympäristö on käytettävissä, mitä se sisältää?
8. Miten sosiaalinen ympäristö huomioidaan? (arvot ja asenteet)
9. Onko sinulla riittävästi aikaa ulkoilun ja retkien suunnitteluun?
  - Kyllä
  - Liian vähän

- Ei ollenkaan

10. Mikä hankaloittaa ryhmänne ulkopedagogiikan toteutumista?

11. Miten kehittäisit ryhmänne ulkopedagogiikkaa?